

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZÍNHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 12 korona.
Fél évre 6 „
Negyed évre 3 „
Videki előfizetők helyegköltsége egész évre 2 K.

Felölős szerkesztő és lapfőigazgató:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1/c
földszint balra. (Piac felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa
György könyvelő kezéhez is.

LINOLEUM ÁRUHÁZ. LINOLEUM ÁRUHÁZ

TELEFON 644.

PIAC-U. 58. sz. alá helyeztetett át

Haas Lipót

Linoleum, viaszosvászon s
gummiárú gyári raktára.

Végh Gyula, szücsmeister

Elsőrangú modern szücsárú vál-
lalata 0000000000000000000000
Kész árúban a legnagyobb vá-
laszték. — Boák és karmantyuk
dusan felszerelt raktára 00000

Debreczenben, Szent Anna-utca 3. szám alatt

Fehértói Béla

elsőrangú és legolcsóbb
temetkezési intézete
Debreczen, Csapó-u. 4

+++ Telefonszám 11-85. +++

A tavaszi idő beálltával ajánlom
férfi-, fiu- és leányka gyermek-
ruháimat, mely óriási választék-
ban van raktáron.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

DEBRECZEN, Piac-u. 51. (Főpostával szemben.)

Modern és a legjobb

VILLAMOS

berendezések rendelje meg

FÖLDVÁRI-nál

üzleti telefon 168., gyári telefon 816. Tanuló felvétetik.

Orvosságot és vegyvizsgálatot
PONTOSAN KÉSZIT VVVVVV

Dr. SZELENYI, Piac-utca 30.
KOSSUTH-PATIKA. VVVVVVV

HÖLGYEK FIGYELMÉBE!

Most nyílt meg Szent Anna-u. 3. sz. alatt
GOLDMARK budapesti kalapgyáros
debreczeni szalonja **MAROSSY GIZELLA**
vezetése alatt, ahol kizárólag raktára
van párizsi és bécsi eredeti modelleknek.

Gyökeres tyukszemirtő Kárpáti-szesz. kőszvény
szemölcsöt, tyukszemet csuz ellen
és bőrkeményedést azon- kiváló hatással bír. Ára 1-2 K.

nal megszünteti. — Ára **Alatus** apróvész eleni szer,
70 fillér. csodás hatása. +++++
Ára 1-2-4 korona. +++++

A fenti szerek egyedüli főraktára és készítője
HARSÁNYI LAJOS gyógyszerháza
a „Reménység“-hez Debreczen, Csapó-u.

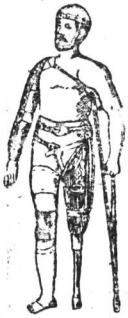
A jelenlegi főiskolai könyvtár, melynek egész anyaga az
egyetemi könyvtáráé lesz.

Gazdák Sütődéje Részvénytársaság.

Böszörményi-ut 15. szám. Telefon szám 924.

Kenyér, kifli, szemle s egyéb süteményel a legolcsóbbak, legkifogástalanabbak és legtáplálóbbak. ::

Pontos és gyors szállítás házakhoz is. ==

KEZTYÜK, KÖTSZEREK,
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK LEG-
NAGYOBB VÁLASZTÉKBAN:

Schön Sándor

kesztyű, kötszer- és orvosi
műszertárában

Piac-utca 26. sz. előtti barakból áthelyezett Piac-
és Csapó-utca sarkán lévő volt Kálnai-féle üzlet-
helyiségbe a BIKÁ-SZÁLLODÁVAL szemben. ++++

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

TERMÉSZETES ÉGVÉNYES
SAVANYUVIZ.

NŐI FÉRFI ÉS GYERMEKCIPŐK, KALAP
ÉS URI DIVAT UJDONSÁGOK nagy választékban

GLÜCK EDE

cipő és uri divat ujonnan berendezett nagy áruházában
Debreczen, Piac-u. 22. Kossuth-u. sarkán.
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK. TELEFON 602.

Gyógyárúk, vegyszerek, gummiárúk, kötszerek, gazdasági és állatgyógyászati cikkek nagy raktára a

Központi Drogéria

DEBRECZEN,

Piac-utca, Városház-épület.

Angol és francia illatszer
» különlegességek. «

MIHALOVITS JENŐ

GYÓGYSZERTÁRA ÉS GYÓGYSZERÉSZETI MŰ-
LABORATORIUMA A „KIGYÓHOZ”.

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 31. SZ.

VÁROSHÁZZAL SZEMBEN.

A bel- és külföldi gyógyszer-különlegességek,
— hasonszerű gyógyszerek, kötszerek, szépitőszerek — legnagyobb raktára Debreczen és vidékére. ::

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR DEBRECZENBEN.

Piac-utca 16. szám, saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-
állomány nyolcmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

Üzletágai: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltószámítás, törlesztés és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitel-
levelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját árutárház,
Safe-deposit (magánletét pénztár).

Affiliált intézetei: Kibai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár
r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámspércs.

TÖRLEY

TALISMAN · CASINO · RÉSERVÉ

A LEGELEGÁNSABB

zacco és zsakett öltönyök, felöltők, doublé átmeneti kabátok, szalon, smoking és frakkkülönlegességek, ugyszintén sikkos egyenruhák készülnek

PRELOVSZKY ANDRÁS

polgári és katonai egyenruha uri szabónál 00000
DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA 4. SZÁM.

Donogán és Somossy

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyeg áruház.

Szabott árak. — Előzékeny kiszolgálás.

Ujruháüzlet! Szolid, szabott árak

TAVASZI IDÉNYRE

legelegánsabb, divatos

férfi-, fiu- és gyermeköltönyök, átmeneti kabátok, tavaszi felöltő különlegességek legolcsóbban

Balázs Jenő

férfi-, fiu és gyermekruha áruházában szerezhető be

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 61-İK SZÁM,

Közgazdasági Bank mellett. Megyei telefon 6—28. sz.

Mérték után megrendelt ruhák kiváló gonddal rövid idő alatt elkészítetnek. — Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan elintéztetnek. 00000000

A magyar gyermekvédelem.

Nagyon sok szége van a társadalomnak, csupán olyan szegény, mely az egyes ember kiméletlen önzéséből, kapzsiságából és a közérdek szervezetlenségéből származik. Ezek között a szegények közt azonban aligha van gyalázatosabb és szegényletesebb, mint a *gyermekmunka*.

Már magában véve az is gyalázatos dolog, hogy a gyermekekkel egyáltalában dolgoztatnak. Gyilkosan kegyetlen dolog valakit megfosztani a játékától, a gondtalan élettől abban a korban, amelyikben még a gyermeknek olyan természetes joga a játék, mint az egymással hancurozó kis kutyáké és kis macskáké. Az, aki a gyermektől elrabolja a játékra szánt időt, olyan valamit rabol el tőle, amit soha senki sem tud neki visszaadni, hiába lesz abból a gyermekből valaha gazdag ember, hiába ajándékozza meg a szerencsés sors mindennel, ami örömet szerez ebben a világban, az elmulasztott játéért nem tudja kárpótolni semmi.

A társadalom magasabb érdeke s egészsége ellen való merénylet az, ha a gyermeket tulkorán befogjuk a kereső munkába, mert a gyermekkor még a testi és szellemi erőgyűjtés kora. Egyetlen cél egy kedvéért szabad megrövidíteni, azért, hogy tanuljon. A gyermek joga a játék, kötelessége a tanulás, ettől a jogától nem szabad megfosztani és ennél a kötelességénél több kötelességgel nem terhelhető.

Azonban mégis mindennapi jelenség a dolgozó gyermek, nemcsak nálunk Magyarországon, hanem másfelé is mindenütt, ott is, ahol a szociális érzék sokkal fejlettebb. Egyszerű a magyarázata, hogy miért? Azért, mert a gyermekmunka olcsó: a gyermek néhány garasért dolgozik és könnyebb ipari ágakban, ide-oda rakosgató munkában teljesen megfelelő eredményt nyújt. Ez az illúzió minden érvet egyszerre leront: a gyermekmunka olcsóbb, erről a munkáról tehát a kapitalista nyereszkeskedő vállalatok nem hajlandók lemondani akkor sem, ha a gyár-ühelyekben tömegesen pusztul is el a gyermek és ha a nehéz hajszában elsatnyulnak ezek a szegény kis szerencsétlen rabszolgák.

Hiába való erőfeszítés volna az, amelyik változtatni akarna ezen a szűkkeblű önzésen: a kapitalista önzés kívánja a gyermekmunkát, mert ez a profitjában egynehány tized percent többletet eredményez, tehát hiába irunk, hiába szavalunk a gyermekmunka ellen, mi többiek, akiknek a szívünket szorongatja az a kegyetlen kizsákmányolás, melyekkel ezeket a gyermekeket kihasználják.

Hogy mennyire erős lábon és megingathatatlan alapon áll a gyermekmunka, azt semmi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy maguk az államok is milyen háborítatlanul kezelik ezt a kérdést. A svájci szövetségtanács tudatta a különböző országok kormányával, hogy ennek az évnek szeptemberére értekezletet hívott össze Bernben, amelyen a gyermekmunkáról fognak tanácskozni.

Ilyen kérdésekben azért kell nemzetközileg dönteni és határozni, mert az egyes országok szoros gazdasági kapcsolatban állanak egymással és ha némelyik ország gyárosai hajlandók volnának is arra, hogy a humanizmus és emberszeretet nevében enyhítsenek valamit a gyári munkarenden és meghonosítsanak valami olyan szabályt, mely a munkások épségét és egészségét szolgálja, ezt rendszerint ahhoz a feltételhez kötik, hogy a konkurenciában számot tevő országok gyárosai is hozzák be ugyanazt a rendszabályt.

A gyermekmunka terén tehát szükséges a nemzetközi szabályozás és az egyöntetű eljárás, mert a gyermekmunka olcsósága a természetes olcsóságát vonja maga után és a gyermekmunka korlátozása minden egyes esetben megmutatkozik a termelés költségeiben is. Természetesen arról szó sem lehet, hogy a gyermekmunkát teljesen eltiltsák, ennyire nem merik provokálni a kapitalizmus érdekeit.

Gyermekeknek a tizenkét év alattiakat szokták tekinteni: a nagy nemzetközi akció tehát nem fogja azt megtiltani, hogy tizenkét éven alóli apróságokat is lehessen a gyárakban foglalkoztatni, csak azt tiltja meg, hogy a gyermekeket éjjel is dolgoztassák. A fiatal kor tizenkét évtől tizennyolc évig terjed: ebben a korban már éjjel is szabad lesz dolgoztatni a munkással, de csak „mértékkel“, csak tíz óráig egy huszonnégy óra alatt!

Még mindig csak ennyi szárnya és ennyi bátorsága van a humanizmusnak akkor, amikor a kapitalisták érdekeit hívja ki egy akció.

Jóba, a kötőrő.

A Debreceni Szemle számára írta: ADY ENDRE.

Jóba, a kötőrő, éhesen ödöngött a városban, ahol havas tetőkön zászlók lengedeztek. Sebes, kék bütykös ujjait káromkodva ropogtatta s ment, amerre az emberek siettek. Egyszerre a kastély aranyos kapuja előtt állott sok emberrel együtt Jóba. A cifra kapun tódult be a nép s Jóba azt hitte, hogy álmodik. Ő is bemehetne a virágok és szelid őzek közé? Elnézte őh hányszor ő már messziről, alázattal ezt a csodakertet. Fehér utait, virágait, szelid őzeit s közepén a tornyos palotát. És ejnye, bizony ott bent cigányok muzsikálnak. Új és új emberek jöttek, rongyosak is. Jóba állott a kapun kívül nagy, beteg, tehetetlen bámészkodással. Egy sereg rongyos száguldott el mellette. Egyik megnézte Jóbát s száguldóban reá kiáltott:

— Ni, ni, a csegei Jóba, hé, Jóba. Gyere, ha magyar vagy, te is.

Jóba majdnem vidáman megmozdult. Bemegy ő is, mert a Kossuth-nótát hallja. Bencsi legény volt, aki hívta s az is csak kötőrő. Valami nagy dolog lehet ott bent. Ohé, a grófi kastély beereszti a rongyosokat is ime. Jóba is szaladt, amerre a bencsi legény robogott a pajtásaival. Éppen a tornyos palota elé. Zengett, harsogott a nagy kert: a népek énekeltek. A palota ablakaiból barátságos szép arcok mosolyogtak. Ez egy kis menyország, vélte Jóba, a kötőrő s hátát sütötte a nappal. A hó szikrázott és olvadt. Pirosodtak a fülek s a cigányok nem fáradtak. Néha éljenek harsogtak s kendőket lobogtattak kalapos, városi asszonyok. Jóba, a kötőrő, szédült, mintha erős pálinkát ivott volna. Éljenzett ő is, kacagott, dudolt s csak néha nyögött. Egyébként ők leghátul szorongtak, a rongyosak. Jóba mosolygón ismert meg közülök sokat. Bencsi árok-ásók, lápfalui kósarkötők, vadági szellérek, kósza napszámosok, kenyértelen kötőrők. Ezek mind önkéntelenül egy seregbe verőstek. Így tavasz előtt, februárban fölajdulnak az alvó faluk. Már nem bírják az emberek tovább a telet s mint az álmjárók, szállingóznak be a városba. Nem tudják, miért mennek oda, de mennek. Ott szép házak vannak, pénz, drága holmik, munka, kenyér. Háttha! És jönnek a sápadtak, a keserűek, a rongyosak, a kiéhezettek jönnek. Így jöttek a bencsiek, a lápfaluiak, a vadágiak és a többiek. Így jött be a városba Jóba is, ki most nótázik, mint egy ré-

szeg. Majdnem sirja a nótát a cigány után: Kossuth Lajos azt üzenté. Dalol az egész tépett, aszott, rongyos had. Éljen a haza, a haza, — kiáltja a bencsi kötőrő. Elöl az urak is ezt kiáltják. Az ablakokból visszarikoltják. Éljen a haza, a haza. Jóbának könnybe lábad a szeme. Majdnem elindul, hogy megöleljen sorba mindenkit. Éljen, éljen a haza! S most mind itt vagyunk, egyformán, a gróf kertjében. Éppen ilyet álmódott nem régen, mikor majdnem elpusztult. Jóbának még most is gyuladt egy kicsit a tudője. Ezelőtt öt nappal tápászkodott föl a forró szalmazsákról, ahol hetekig kinlódott. Még mindig mintha nagy késeket mártanának a testébe. A rongyai is vékonyak, silányak. És hamar megzavarodik még Jóba. Mellé áll a nagy sokadalomban, lármában egy vadászi zsellér:

— Rossz bőrben vagy, szomszéd.

Alig értik egymás szavát a cigánytól, a nótától, a nagy rivallástól. Egy kicsit részége mind a kettő ennek a különös sokadalomnak.

— Dög voltam szomszéd. Már el akartak földelni. Jobb is lett volna. Nálunk nincs munka. Nyavalyás is volnék a dologra. Csak épphogy, bejöttem szétnézni a városban. Vadágon is így van. Az asszonyom is hulla. Az is két hét óta nyavalyáskodik.

— Hány a gyerek?

— Öt. Én legalább nem tudok enni. Nem is kívánom az életet. De azok tudnak. Mit csináljon az ember? Hát mondjad szomszéd.

Hirtelen előnti őket egy széles zsibongás. Mindenki éljenez, kiabál. Az ablakban áll a fiatal gróf. Sugja tisztelettel a vadági zsellér:

— Ő lesz a követ az apja helyett.

Keveset, de óh, szépeket mond a gróf. Szabad és boldog legyen az ember. Mikor bevégi, a városi asszonyok megint kendőket lobogtatnak. Jóbának megint könnyes a szeme. Azután kiterelik őket a parkból a szolgák. Dél is el mult. A cigány nótáját még sokáig hallják: Kossuth Lajos azt üzenté.

Dudolt, lelkesedett Jóba az utcán. Ketten balagtak a vadági zsellérral. Egyszerre azonban dideregni kezdett Jóba:

Igy nem mehetek haza, így nem lehet. Egy kenyeret ha vehetnék. Veszek kenyeret, hust, veszek.

Valami nagy változást érzett a világban Jóba. Ez a különös délelőtt. A grófi kert, a muzsika, a sok éljen. Együtt mindenki, urak és rongyosak. Kell, hogy hus kerüljön és kenyér. Láz és lelkesedés égette a Jóba arcát. Megszólal a vadági zsellér:

— Van nálam egy kis pénz, szomszéd, két malacot adtam el, menjünk be egy pohárra.

És ittak, mig elesteledett. Énekeltek és sirtak: Kossuth Lajos azt üzenté... A zsellér ordította gyakorta:

— Szabad lesz minden ember, az istenit.

— Más világ lesz, szomszéd, meglásd.

Jóba nyöszörgött, mint egy gyermek:

— Szeretném megcsókolni azt a fiatal embert. Áldott ember, hajh, be áldott ember.

És énekeltek, mintha az érkező boldogságot fogadnák: Kossuth Lajos azt üzenté...

Éjjel indultak haza, csak a hó világított. Jóba látta, hogy a zsellérnek még öt forintja van.

— Adj egy forintot, szomszéd.

— Nem lehet.

Jóba előre engedte a dülöngöző zsellért s a botjával fejbe ütötte. Azután, mikor a zsellér leesett, megvadt. Lángoltak a csontjai is Jóbának s verte a zsellér fejét. Azután kivette a csizmájából az öt

forintot s loholt. Énekelt az árva, sötét téli mezőn Jóba: Kossuth Lajos azt üzenté. Tele volt a szíve a mai nap eseményeivel s úgy sietett haza az öt forinttal, mint egy megváltott, mesebeli király.

KÖNNYEK NÉLKÜL.

A Debreceni Szemle számára írta: MIHELFI ELVIRA.

*Halvány az arcom, vértelen sápadt,
Szóllan ajkam a kintől remeg.
Vihar van ott benn... A lelkem táján
Tombol, pusztít az álmok felett...*

*Szeretnék sirni... De könnyem nincsen,
A két szemem fáradt, fénytelen
Mint csillogása sötét vízeknek,
Bus álmriasztó éjeken...*

*Asszonyok! akik éjszakákon át
Gyötrődtek gyűrött vánkostokon,
Tudtok e szenvedni könnyek nélkül,
Haldokló szétfeszülő álmokon?!*

*Ha gyilkos csalódás fergelegje
Lopva, orvul a lelkünkbe kap,
Ha minden jajszó is kevés volna...
S minden könnyünk a szívünkbe fagy?!*

Virágos akácok.

Tele van az udvarom viruló akáccal. Meny-asszonyi díszben állnak ott sorjában mátkái a májusnak. Ahogy megmozdul valami kősz szellőtől az ájer, fűdik a tudóm az illatárban. Elnézem a cirkázó fecskéket, kacagok a bohó pillangókon és szeretném magamhoz ölelni a világot minden virágos akác-fájával.

Nem vagyok megáldva vénkisasszony hajlamokkal, nem ismerem a sentimentalizmust. Egy pár kemény csapás, mellyel végig vert az élet, szétfeszített illúziók, elröppent ideálok igen reális gondolkodáshoz szoktattak. De kell, hogy legyen valami az akác illatában, valami transformáló erő, mely megváltoztatja az ember énjét, diákot csinál a professorból, bakfist a nagymamákból s a legharagosabb kritikus szemére is odacsempészi optimista szemüvegét, melyen olyan szép a világ, a virágzó akácokkal, sárga repés mezőkkel, melyekre a Margaret himez nagy fehér foltokat.

Az ujságok is megéreztek, hogy virít az akác. Eddig idegen népek véres csatáival borzongattak s ijesztgettek a mi fejünk felett száguldó háboru felhőivel, vasuti szerencsétlenségek, tűzvészek véres áldozatait cipelték elénk, most fejedelmi nászról, békéről, erénydíjról írnak. (Ad vocem: erénydíj!) Csak úgy ne járjanak az erény erényes jutalmazói az ezidei rózsalánnyal is, mint már egyszer Soly-máron megtörtént, t. i., hogy a rózsalányról kiszült, hogy határozott előszeretettel ment férjhez s

az indiszkrét gólya (ki előtt semmi se szent, még az erénydíjat nyert hajadon erénye sem) odatelepedett a házakéményére egy félesztendő mulva.

Ilyenkor megbocsájt az ember legnagyobb ellenségének is, sőt még ama vakmerő titánoknak is, kik versirással szentségtelenítik meg a gyönyörű akácvirágzás idejét.

De meg van írva, hogy semmi sem tart örökké. Vége van egyszer az akácvirágzásnak is. Lehull a sok kicsi fehér fürt s a menyasszony felveszi a szürke házi köntösét, mely megöl minden illuziót. S ahogy elszáll az utolsó hulláma az akác illatának, mi is vissza vedlünk a minden kákan csomót kereső morózus családapákká, akik szídják a politikát, átkozzuk a rosszul szelelő szivarokat és zsémbeskedünk már azért is, ha az ebéd csekély egy órával késik. Azt meg ne hagyj' Isten, hogy elismerjük, hogy az asszonynak új kalap kell, mert egy hónap előtt vásárolt már középkori motivumokkal diszeleg. És tessék, az újságok is megint a régi tenorban írják a Lukács — Déry pőréről. Istenem mennyi emberi gyűlölet, tülekedés, életharc tökröződik vissza egyéb sikkasztási, öngyilkossági stb. eseményekből is...

— Hol vagy, hol vagy virágzó akácfa ?!

Hova lettél akácfa virága.

Tárnai Iván.

= **A Déry—Lukács-pör** igazságai azt hisszük egyáltalán nem érdeklik a politikával jól lakott magyar közönséget, mert hiszen nem az a fontos, hogy kinek szennyes a gyolcs-gatyája, hanem, hogy marad-e a mostani kabinet, vagy újabb fog jönni. Szóval hogy kik maradhatnak a hatalomnál s kik jöhetnek közelebb a zsíros konkokhoz. Amelyeknél nem a kőnc fontos, hanem a zsirtartalom, amelyet, ha nyomtató lovakkal préselnének, hát a nyomtató lovak szájának a bekötése nélkül kellene megcselekedni.

+ **Gróf Tisza István** Debreczenben járt. A szó szoros értelmében járt, mert gyalog rőtta az utcákat. Mi nem politizálunk, de ama suszterinasok tüntetése, amelyről egyes ellenzéki lapok triumfáló hangra írtak, egyáltalán nem írhatók a *politikai közvélemény* megnyilatkozásának a számlájára. Ez csak olyanfajta tüntetés, mikor a Szentessy János kuvasza ráviesorítja a fogát a holdra.

× **A jó öreg Papp Elek** is itthagytá az *átkos kormányt*, amellyel sok baja volt itt a végeken, amikor Kossuth-kalapban, lekapcsolható Petőfi-gallérokkal megjelent, ráolvasandó a miniszterekre a hazaárulás vádját. Mikor azután kidühöngte magát a városházán, visszafelé menet az I-ső osztályu Pulmann-kocsikban asszonyboldogító selyemesipkére cserélte fel Ebesen túl s lekapcsolta a kikeményített Petőfigallért, hogy Brachfeld divatos kráglijával cserélje fel. Meghalt szegény Papp Elek, minden javaiból kiforgatva. A függetlenségi párt temettette el. Hosszu idők után ez volt a párt egyedüli aktivitása.

)(**A Komáromy-ház** is megérett az elmúlásra. Jó Ternovszky papa ugyanis nemcsak az adóhátralékok ügyét mozgatta, hanem a pénzügyi palota dolgát is. Most aztán a palota építését, a Komáromy-ház helyére a miniszter is sürgeti. A szatmári békét Károlyi Sándorék tudvalevőleg abban a házban készítették elő. A sors gunyja, hogy a jövőben ugyanazon a helyen békétlenkedő polgártársaink fognak izzadni keserves adófilléreket, ahol felhőbe hanyatlott egykor a *libertások* kara.

* **Művészkiállítás.** Három fővárosi művész: Medgyessy Ferenc szobrász, Kadár Béla és Sassy Atilla (A'iglon) festőművészek a városi bérház félemeleti helyiségeiben kollektív kiállítást rendeznek. Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

(!) **Debreczen csak régi híréhez** méltóan bánt el a színészeivel. Tizennégy ezer koronát szavazott meg segélyképen a nyíregyházai szezon segítségéül. Meg Guthy Sarolta is nem hiába bőjtölt. Egy évi hercehurca után ő is kártalanításban részesült. Nem hiába várt a volt komikáné s igazsá van a latin közmondásnak: „Guthy (Sarolta) cavat lapidem non vi, sed sepe cadendo“.

= **A Népiroda** egy évi mérlegét őszinte örömmel olvastuk. Ime hangzatos szociális jelszavak helyett igazi közhasznót hozó munkásság. Elismerés illeti a szociális intézmény mozgató lelkét: Dr. Kovács Józsefet, aki alkotására büszkén tekinthet vissza. Erőszakosságok nélkül is lehet eredményeket elérni, csak ne a demagogiából, hanem a *munka* árán akarjon az ember érvényesülni.

+ **Kenyeres Sándort**, városunk előkelő társadalmának népszerű tagját szép kilüntetés érte. A Friedrich Wilhelm porosz élet- és kezességi részvénytársaság keletmagyarországi intézőjévé neveztetett ki debreceni székhellyel és egyben megbízott a vezérügynökség vezetésével.

× **A debreczeni színház** tengeri-kigyójának megint levágtak egy darabot a farkából, mely azonban most sem elég kurta. Hosszu ideig evickélhet még a bizonytalanság vizein ez a lehetetlen féreg s Beőthy is keservesen emlékezhetik vissza arra az órára, melyben először gondolt a debreczeni színigazgatásra. Olyanformán járt ugyanis, mint az a vérmes ifju, aki a Piac-utcán akart női divat nagykereskedést nyitni s utoljára is a Csemete-utca került egyelőre kreizlerosnak. Csak addig, míg a viszonyok változnak, mondja az illető; de csak június 21-ig, mondja Beőthy. Mert minden 21 *reszta* szokott lenni. Sőt ki kell vágni, nagyot ütve a kártyákkal az asztalra. Hát Beőthy is így szendékozik tenni s ha teszi helyesen is cselekszik. Utóvégre nemcsak minden szerelemnek, de minden gyomrozásnak kell, hogy vége szakadjon egyszer.

— **A református lelkészeket** a temetési stólák díjszabásának megváltoztatására, leszállítására utasította az egyházkerületi közgyűlés. Nagyon jellemző ez a mai, egy óv óta megváltozott viszonyokra. Nemcsak megélnünk nehéz, hanem még az eltemettetésünk is sok gondot okoz azoknak, akik utánunk maradnak, becsukni az ajtót. A sok komor, szürke hivatalos ügyek nehéz járásu felhői közzül ez volt az egyetlen kivillanó sugár. Olcsóbb lett mostanában az emberélet, különösen a szegény emberé. Igazságos dolog, hogy olcsóbb legyen a halotti bucsuztató és temetési ének is... Miután, akinek szól, ugye hallja egyiket sem.

— *Ha nő vagy férfi* olcsón akar öltözködni: szöveteit Fischer Adolf és fia (Piac-u. 61.) czégnél szerezze be.

— *Löbl Gyula és Társa* látszerész és fényképészeti szaküzlete Piac-u. 63. szám. Telefon szám 869.

Apollo mozgósínház.

Igazgató Deési Alfréd.

Szombat, vasárnap, hétfő. — Közkívánatra 3 napig! A XX. század csodája! Rendes árak mellett!

QUO VADIS?

Sienkewicz 6 felvonásos regénye.

Komlós Géza

női- és leányfelöltők áruháza

Debreczen, Piac-u. 52.

(Az új megyeháza mellett.)

Kosztümök, bluzok, pongyolák, női és gyermekfelöltők remek, nagy választékban.

IRODALOM.

A Csokonai-körből.

A kezdődő holtsezón küszöbén a Csokonai-kört szorgos munka közt találja a krónika író. Jó, Géressy Kálmánék, vitézi énekeket hegedülő Szávay Gyula és az ezer ujjú dr. Kardos Albert most a közgyűlést készítik elő, amelyen egy komoly mozgalmakban ugyan gazdag körű évadatairól számol be az elnökség.

A közgyűlés előkészítése tárgyában ma szombaton délután választmányi ülést tart a kör a Csokonai házban.

*

A Csokonai-kör ereklje tára, mely amolyan debreczeni türelemmel várja a kulturpalota rózsáinak virágzásba borulását, egyre gazdagodik.

Most is nagyon értékes irodalmi reliquiának jutott a birtokába dr. Medvetzky Károly reáliskolai tanár jóvoltából. Egy 1794-ben megjelent orvosi tanulmányának teljes példánya az a könyv, mely a következő címet viseli:

„A borbély tanításoknak első darabja... melyet kiadott Rácz Sámuel, a szabad Mesterségeknek, Philosophiának, és Orvosi Tudománynak Doktora... és ezen esztendőben a Királyi Tudományok' Universitálásának Rectora.“

Nemcsak azért volt híres ez a munka, mert tudós író volt a szerzője, hanem, mert három költő — ezek közt Csokonai is, — megénekelték annak értékes mivoltát. A munka további kiadásai már eme versek közreadásával jelentek meg. Ezek közt van Csokonai Vitéz Mihályé is 1793-ból.

Ez az érdekes exemplár most a Csokonai-kör ereklyetárának az egyik legfőbb érdekessége lett.

*

Szilágyi Géza: Ez Pest! Szilágyi Gézának, a kiváló poétának és írónak „Ez Pest!“ címen érdekes új

könyve jelent meg a Gömöri Jenő szerkesztésében megjelenő Modern Könyvtár egyik legújabb számaként. A magyar olvasóközönségnek, amely ismeri és szereti Szilágyi Géza írásait, nem szükséges már bemutatni ezt a kiváló író. A kortörténelmi szempontból is becses könyv fejezeteinek címei: „Pesti figurák“, „Tavasszal és nyáron“, „Árnyék“. A Honli Nándor szép borítéklapjával ellátott könyv a Modern Könyvtár 287—288-ik száma. Az Athenaeum kiadása. Ára 40 fillér.

URANUS

SZINHÁZ

**E héten szenzációs
új műsor!**

Minden nap napvilágot látnak új különlegességek az arcbor ápolására; ezek nagyobb részt arcfestékek. — Csakis a Crème Simon adja meg az arcbornek az üdéséget és a természetes szépséget. 50 év óta el van terjedve az egész világban, minden utánzás ellenére. A Poudre de riz és Savon Simon kiegészíti a crème gyógyhatását.

SZINHÁZ.

Magyar iskolai drámák.

A Debreczeni Szemle számára írta: Dr. JANOVITS JENŐ.

Az iskolai dráma kultuszának három iránya, három korszaka volt hazánkban.

Az első, legtöbb reményre jogosító, életképes és erőteljes duzzadó hajtás a protestáns iskolai dráma volt, de az 1562-iki debreceni hitvallás, továbbá az üldözés, melyet a hitújításnak szenvednie kellett s legfőképpen a jezsuiták fényűző versengése igen korán s gyökerestől tépte ki talajából ezt a fejlődő csemetét.

A második — a jezsuita dráma kora — másfél-évszázadig tartott, de semmi jelentősége nincs a magyar drámaírás, vagy a magyar nyelv történetében. Mint egy üvegházi növény, úgy élt közöttünk, de nem velünk, óvatosan, elszigetelte magát mindattól, ami nemzeti, sem tárgyban, sem felfogásban, sem érzésben, sem nyelvben nem vált magyarrá.

A földet, amelyben ápolták, a külföldről hozták s a világért sem vegyítették volna egy kis hazai talajjal. A nedvesség, amely táplálta — a jezsuiták miveltisége — külföldi eredetű, a magyarságnak leg-halványabb máza nélkül. Egyetlen színjátékuk van, mely igazi dráma, életerős, komoly, valódi színpadi munka: a Faludi „Constantinus Porphyrogenitus“-ára célozunk, de ehhez sincs köze a magyar drámaírásnak, mert olaszból van fordítva.

Egész irodalmunkban hiában keresünk ennél gyászosabb, ennél elszomorítóbb képet: Másfélév

századon keresztül fejlődik közöttünk egy új irány, van gazdasága, hatalma, jóléte s módja a fejlesztés minden eszközét harcba vinni s a nemzeti irodalmi történetében mégis csak egy üres lap mutatja nyomát hosszú életének.

A harmadik — nemzeti drámairásunkra és színészetünk legnagyobb fontossággal s legelhatározóbb befolyással bíró kor — a pálosok és piaristák iskolai színjátékának időszaka volt. Ezeké a derék papoké a közvetlen érdem, hogy születésében segítették, esemetekorában ápolták, óvták és fejlesztették a magyar színpadot.

*

A protestáns vitázó dráma tulajdonképeni megindítója hazánkban Sztáray Mihály.

Eleven eszü, fogékony lelkü, nyakas és tüzes kálvinista lehetett. Künn tanul idegen földön, de csak a benyomásait hozza magával; lelkében, érzésében és vágyaiban megmarad magyarnak. Ez tükröződik vissza abból a két darabjából, ami reánk maradt.

(Folyt. köv.)

Janátka Alajos kereskedelmi és műkertészeti telepe a Szoboszlói-úton. (Virágüzlete Debreczen, Piac-u. 59. sz. Telefon 8—44. Telep-telefon 10—46.)

Elsőrangú úri-divatárúk, „ITA“
és „BORSALINO“ kalapok,
különleges nyakkendők a legjobb választékban

Frank Testvérek

Piac- és Szent-Anna-utca sarok. — Telefon 749.

Egyik biharmegyei városkában főtéri sarokház, félszázad óta fennálló jó menetű kereskedelemmel, szőlőskerttel a határban minden órán eladó nyugalombavonulás, elköltözés miatt. Cím a kiadóhivatalban.

4550—1913. tk. sz.

Árverési hirdetés kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a Leszámitoló és pénzváltóbank r.-t. végrehajtatonak Ecsedi János és neje Tóth Juliánna végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében az árverést elrendelte a debreczeni kir. törvényszék területén levő a debreczeni 7575. sz. tkjvben A+4806—5. hrsz. a. felvett Tóczóskerti szőlőre az id. Szabó József és neje Heti Eszter javára bekebelezett lakáshasználati jog épségben tartásával 3816 korona kikiáltási árban és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1913. évi június hó 27. napjának délelőtti 9 órákor a kir. törvényszék árverési termében megtartandó nyilvános árverésen 1928 koronán alól eladni nem fog.

Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 20%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Az, aki az ingatlanra megállapított kikiáltási árnál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, a vn. 25. §-a értelmében köteles nyomban a bánatpénzt az általa ígért ár 20%-áig kiegészíteni, különben ígérete figyelmen kívül marad és a nyomban folytatólandó árverésen részt nem vehet.

Debreczen 1913. évi április hó 4. napján. Fülöp Károly m. kir. törvényszéki jegyző.

A kiadvány hitelül: Simonyi tsz. ig. tkv. vezető.

9448

1913.

Hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város házi pénztárának és a házi pénztár által kezelt alapoknak 1912. évi zárszámadása egybeállítván, az 1886-iki XXI. t.-cz. 17. §-a rendelkezéséhez képest a számvevői hivatalnál a folyó évi május hó 29. napjától kezdődőleg 15 napi közszemlére kitétetett.

Erről a város adózó lakossága azzal értesítetik, hogy a zárszámadás az említett helyen, a hivatalos órák alatt megtekinthető s arra a hivatkozott törvényszakasz szerint észrevételek tehetők és azok a folyó évi június hóban tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlést megelőzőleg 5 nappal a városi Tanácshoz beadhatók.

Kelt Debreczen szab. kir. város Tanácsának 1913. évi május hó 29. napján tartott üléséből.

A városi Tanács.

Mindenféle vízvezetési anyagok kaphatók
László és Fenyő műszaki üzletében

Hunyady-u. 13.

***** Telefon 8—59.

LIKÁCS VILMOS

és **Testvére** cementárúgyára

Debreczen, Hatvan-utca 5.
TELEFON 308. SZÁM.

Megnyilt **A BORDÓ ÉTTEREM** Széchenyi-utca 54. szám alatt.

A jó hírnévnek örvendő vendéglő teljesen újjá alakított. **IZLETES KONYHA!** — **KITÜNŐ BOROK!** Estenként Berki Béla, a jeles szólista hangversenyez. Havi étkezésre előzetések jutányos árban elfogadtatnak. Pontos és figyelmes kiszolgálásról gondoskodik

FRIEDENTHAL SÁNDOR, vendéglős. ::
Március 15. itől kezdve modernül berendezett, fedett terep áll a vendégek rendelkezésére.

Leltározás alkalmából

szőnyeget minden nagyságban, ágy elé valókat, futókat, kókusz-szőnyeget, függönyöket, hencser átvetőket, butor szöveteket, ágy és asztalterítőket, gyapjutakarókat, keleti perzsa szőnyeget stb. stb. a legnagyobb választékban és rendkívüli olcsó árak mellett árusítja ooooooooo

Haas Fülöp és Fiai

Debreczen, Piac-u. 59. sz. Kaszanyitzky mellett.

Nem fáj a feje másnap ha
Littke pezsgőt iszik

MOSKOVITS JÓZSEF

uri szabó divatterme ——— VÁROSI ÚJ BÉRHÁZ.

A n. é. közönség becses tudomására hozom, hogy az építkezés miatt a Piac-utcai barakban volt üzlethelyiséget a Piac-utcai VÁROSI ÚJ BÉRHÁZBA (búldai 3-ik bolt) helyeztem át. Kérem továbbra a nagybecsű pártfogásukat. Kiváló tisztelettel **MOSKOVITS JÓZSEF** uri szabó. ———

KOVALD PÉTER ÉS FIAI

es. és kir. szab. kelme- és szőrmefestő, vegytisztító és gőzmosógár BUDAPEST. VII., SZÖVETSEG-UTCA 37. SZÁM ALATT

megbízói kényelmét szem előtt tartva elhatározta, hogy minden tekintélyes vidéki városban képviselőt létesít és ezáltal módot nyújt a nagyérdemű közönségnek arra, hogy cégét — a csomagolás és postaköltségek mellőzésével — közvetlenül felkereshesse oooooooooooooo

FARKAS BELLA

DEBRECZEN, MIKLÓS-U. 5.

vette át a képviselőt és a gyár rendes árában vállalja az ural- és gyermeköltönyök, díszítő és butorszővetek, függönyök, kézimunkák, szőnyegek, csipke- és végárk, szőrmék stb. vegytisztítását és festését.

Ugyszintén ágytollak tisztítását és fehérneműek mosását is.

A nagyérdemű közönséget biztosítva kifogástalan munkájáról és mindenkor méltányos áráiról, szíves jóindulatába és figyelmébe ajánlja a képviselőt és számos megbízást kér a Kovald Péter és fia cég.

Telefon 632.

Telefon 632.

HALMÁGYI

divatháza Debreczen, Piac-utca, a főpostával szemben.

Costüm osztály.

Női- és leány-costümök, remek kivitel . . . K 30-tól.

Pongyola osztály.

Creton és mosó Delain, divatos formák . . . K 10-től.

Felöltő osztály.

Kék cheviott felöltők és Raglánok. . . . K 18-tól.

Eredeti modellek.

Szolid, olcsó árak.

Előzékeny kiszolgálás. Külön mérték osztály.

Értesítés. Tisztelettel értesitem üzletfeleimet, hogy a

Nasch József utódai

cég csődtömegét, mint a megszűnt cég egyik beltagja, bírói egyezség útján magamhoz váltottam és azt

SCHÖN ARTUR

oo törvényszékiileg bejegyzett egyéni cégem alatt fogom tovább vezetni. oo

Kiváló tisztelettel **Schön Artur** rövid-, szövött- és diszműáru nagykereskedő
Debreczen, Dégenfeld-tér 2. szám.